

Alkoholijuomien kulutus 2024

Alkoholin kokonaiskulutus väheni edelleen

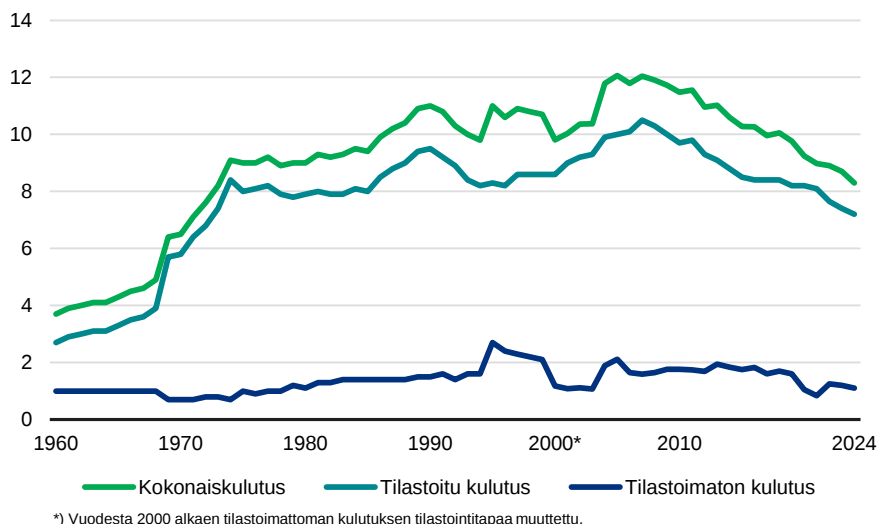
Päälöydökset

15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti vuonna 2024:

- Alkoholin kokonaiskulutus väheni 4,4 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna.
- Alkoholin kokonaiskulutus oli 8,3 litraa sataprocenttisena alkoholina.
- Tilastoitu kulutus eli alkoholijuomien myynti kotimaassa väheni 3,5 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna.
- Tilastoimaton kulutus (matkustajatuonti ja alkoholin verkko-ostot ulkomailta) väheni 10,6 prosenttia.
- Vähittäiskulutuksen eli päivittäistavara-kaupoista ja Alkoista ostetun alkoholin osuus oli 76 prosenttia kokonaiskulutuksesta.

Alkoholijuomien kokonaiskulutus vuonna 2024 oli 8,3 litraa sataprocenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti. Kokonaiskulutus väheni vuoteen 2023 verrattuna 4,4 prosenttia. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna kokonaiskulutus on pääsääntöisesti vähentynyt vuodesta 2007 lähtien. (Kuvio 1.)

Kokonaiskulutus koostuu tilastoidusta ja tilastoimattomasta kulutuksesta. Tilastoitu kulutus käsittää vähittäis- ja anniskelukulutuksen ja tilastoimaton kulutus matkustajatuonnin ja verkko-ostamisen. Alkoholijuomien tilastoitu kulutus (mm. ravintolat, päivittäistavara-kaupat ja vastaavat yhteenlaskettuina) väheni 3,5 prosenttia ja oli noin 7,2 litraa sataprocenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti vuonna 2024. Vähittäiskulutus väheni 3,5 prosenttia, ja anniskelukulutus väheni 5,6 prosenttia verrattuna vuoteen 2023. Tilastoimaton kulutus sataprocenttisena alkoholina oli 1,1 litraa 15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti, ja se väheni 10,6 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Tästä kulutuksesta alkoholijuomien ostaminen ulkomaisista verkkokaupoista lisääntyi 3,4 prosenttia, kun taas matkustajatuonti väheni 12,5 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna.

Kuvio 1. Alkoholijuomien kulutus sataprocenttisena alkoholina 15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti 1960–2024, litraa.

Marke Jääskeläinen
etunimi.sukunimi@thl.fi

Markus Keski-Säntti
etunimi.sukunimi@thl.fi

Suomen virallinen tilasto

Sataprosenttiseksi muunnettu alkoholi

Alkoholijuomien kulutusta mitataan sekä sataprosenttiseksi muunnettuna alkoholina että volyymilitroina. Sataprosenttiseksi muunnettu alkoholi lasketaan juomaryhmien keskimääräisistä alkoholipitoisuuksista.

Alkoholijuomien tilastoitu ja tilastoimaton kulutus

Vuonna 2024 alkoholijuomien tilastoitu kulutus oli 34,6 miljoonaa litraa sataprosenttista alkoholia, mikä oli 2,5 prosenttia vähemmän vuoteen 2023 verrattuna. 15 vuotta täyttäneestä asukasta kohti tilastoitu kulutus väheni 3,5 prosenttia edellisvuoteen verrattuna ja oli sataprosenttisena alkoholina 7,2 litraa vuonna 2024. (Kuviot 1 ja 2, Taulukko 1.)

Alkoholijuomien tilastoimattoman kulutuksen arvioitiin vuonna 2024 olleen 1,1 litraa sataprosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneestä asukasta kohti (Taulukko 1). Tilastoimaton kulutus väheni vuoteen 2023 verrattuna 10,4 prosenttia. Tilastoimattoman kulutuksen kokonaismäärä vuonna 2024 oli arviolta 5,3 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina, mikä vastaa 13 prosentin osuutta kokonaiskulutuksesta.

Alkoholijuomien matkustajatuonnin osuus oli 85 prosenttia tilastoimattomasta alkoholinkulutuksesta vuonna 2024. Vuonna 2024 matkustajatuonti sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttäneestä asukasta kohti mitattuna oli 0,94 litraa, ja se väheni 12,5 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna. Suomalaiset matkustajat toivat ulkomailta 4,5 miljoonaa litraa sataprosenttiseksi muunnettua alkoholia. Koko väestön suhteutettuna matkustajatuonti väheni lähes 12 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna.

Ulkomaisista verkkokaupoista ostettujen alkoholijuomien osuus tilastoimattomasta kulutuksesta oli noin 15 prosenttia. Vuonna 2024 alkoholijuomia ostettiin verkon kautta arviolta 0,8 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina, eli 0,16 litraa 15 vuotta täyttäneestä asukasta kohti laskettuna. Alkoholijuomien verkko-ostot lisääntyivät 3,4 prosenttia vuoteen 2023 verrattuna.

Vuonna 2023 alkoholijuomien kokonaiskulutus oli 15 vuotta täyttäneestä asukasta kohti laskettuna yhteensä 8,3 litraa sataprosenttisena alkoholina muunnettuna, mikä on 4,4 prosenttia vähemmän vuoteen 2023 verrattuna. Kaikkiaan kokonaiskulutus oli 39,9 miljoonaa litraa sataprosenttista alkoholia.

Alkoholijuomien vähittäiskulutus ja anniskelukulutus

Alkoholijuomien tilastoitu kulutus koostuu vähittäiskulutuksesta ja anniskelukulutuksesta. Suomessa alkoholijuomien kulutus painottuu vähittäiskulutukseen eli Alkon myymälöistä sekä alkoholijuomia myyvistä elintarvikeliikkeistä, kioskeista ja liikenneasemilta hankittuihin alkoholijuomiin.

Vuonna 2024 vähittäiskulutus oli yhteensä 30,3 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina, eli 6,3 litraa 15 vuotta täyttäneestä asukasta kohti laskettuna. Koko väestön tasolla vähittäiskulutus väheni 2,2 prosenttia ja 15 vuotta täyttäneestä asukasta kohti laskettuna

1 [Alkoholin matkustajatuonti ja verkko-ostaminen 2024](#). Tilastoraportti 17/2025, 31.3.2025 THL.

Verkkotaulukko ja indikaattorit kulutuksesta ja myynnistä

Tietoja alkoholijuomaryhmien tilastoidusta myynnistä on saatavilla kunnittain ja hyvinvointialueittain interaktiivisena [verkkotaulukkona](#).

[Sotkanet](#)-indikaattoripankissa on tietoja alkoholin kokonaiskulutuksesta ja kulutuksesta koko maan tasolla sekä alkoholi-juomien myynnistä kunta- ja sitä suuremmilla alueta-soilla.

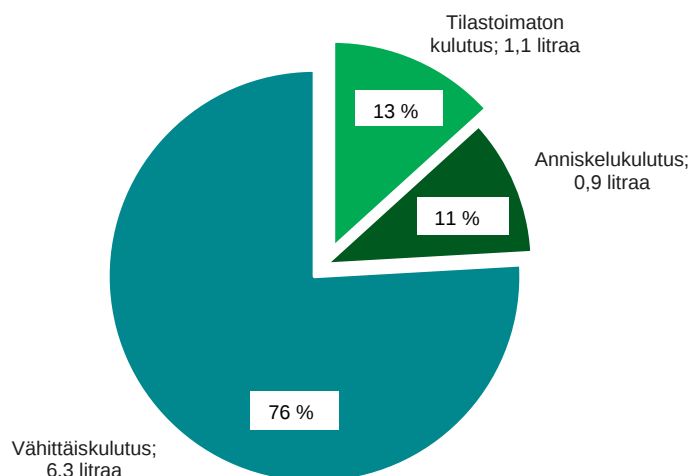
vähennystä oli 3,1 prosenttia verrattuna vuoteen 2023. Vähittäiskulutuksen osuus alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta kasvoi prosenttiyksikön verran 76 prosenttiin. Vähittäiskulutuksen osuus tilastoidusta kulutuksesta oli 88 prosenttia. (Kuviot 2 ja 3.)

Anniskelukulutus väheni vuonna 2024 edelliseen vuoteen verrattuna 4,7 prosenttia sataprosenttiseksi muunnetuista alkoholilitroista laskettuna ja 5,6 prosenttia 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti laskettuna. Anniskelukulutus oli 4,3 miljoonaa litraa sataprosenttisena alkoholina eli noin 0,90 litraa 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti. Anniskelukulutuksen osuus alkoholijuomien kokonaiskulutuksesta oli 11 prosenttia ja tilastoidusta kulutuksesta 13 prosenttia. (Kuviot 2 ja 3.)

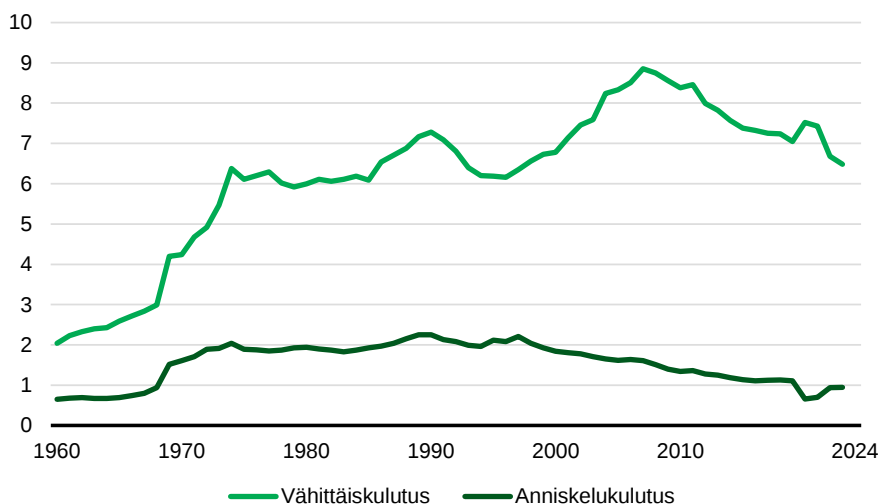
Taulukko 1. Alkoholijuomien kulutus sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti 1980–2024, litraa

Vuosi	Tilastoitu kulutus	Tilastoimaton kulutus	Kokonaiskulutus
1960	2,7	1,0	3,7
1970	5,8	0,7	6,5
1980	7,9	1,1	9,0
1985	8,0	1,4	9,4
1990	9,5	1,5	11,0
1995	8,3	2,7	11,0
2000*)	8,6	1,2	9,8
2005	10,0	2,1	12,1
2010	9,7	1,8	11,5
2011	9,8	1,7	11,6
2012	9,3	1,7	11,0
2013	9,1	1,9	11,0
2014	8,8	1,8	10,6
2015	8,5	1,8	10,3
2016	8,4	1,8	10,3
2017	8,4	1,6	10,0
2018	8,4	1,7	10,1
2019	8,2	1,6	9,8
2020	8,2	1,1	9,2
2021	8,1	0,8	9,0
2022	7,6	1,3	8,9
2023	7,4	1,2	8,7
2024	7,2	1,1	8,3

*) Tilastoimattoman kulutuksen tilastointitapa muuttui vuonna 2000.

Kuvio 2. Alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen (vähittäiskulutus ja anniskelukulutus) ja tilastoimattoman kulutuksen osuudet kokonaiskulutuksesta sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttäneitä kohti.

Kuvio 3. Alkoholijuomien vähittäiskulutus ja anniskelukulutus sataprosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttäneitä asukasta kohti 1960–2024, litraa.

Alkoholijuomien kulutus juomaryhmittäin

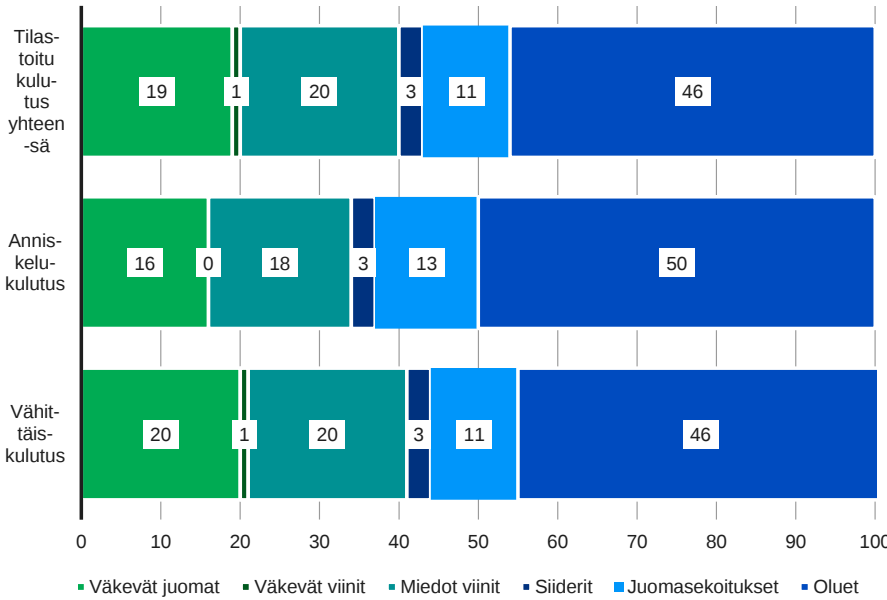
Vuonna 2024 oluiden osuus tilastoidusta kulutuksesta kasvoi edellisvuoteen verrattuna yhden prosenttiyksikön ja juomasekoitusten osuus 0,7 prosenttiyksikköä. Väkevien juomien osuus pieneni eniten, 1,5 prosenttiyksikköä. (Taulukko 2.)

Oluet olivat edelleen selkeästi suurin juomaryhmä 47 prosentin osuudella. Väkevien alkoholijuomien osuus tilastoidusta kulutuksesta oli 19 prosenttia. Mietojen viinien osuus oli 20 prosenttia. Juomasekoitusten osuus oli 11 prosenttia ja siiderien 3 prosenttia. Viimeisten kymmenen vuoden aikana väkevien juomien, oluiden ja siidereiden osuus tilastoidusta kulutuksesta on pääsääntöisesti vähentynyt,

kun taas juomasekoitusten osuus on kasvanut. (Kuviot 4 ja 6; taulukko 2.)

Taulukko 2. Alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen rakenne juomaryhmittäin sataprosenttisena alkoholina 1995–2024, prosenttia

Vuosi	Väkevät juomat	Väkevät viinit	Miedot viinit	Siiderit	Juomasekoitukset	Oluet
1995	27,1	3,7	10,9	2,5	2,0	53,9
2000	25,9	2,1	12,5	6,9	3,0	49,7
2005	28,3	2,0	14,8	5,8	3,1	46,1
2010	24,0	1,7	17,4	5,4	5,5	46,1
2015	21,6	1,3	19,2	4,2	5,2	48,5
2016	21,5	1,2	19,4	4,1	5,1	48,7
2017	21,5	1,2	19,7	4,0	5,3	48,2
2018	20,8	1,2	19,4	3,7	7,5	47,5
2019	20,7	1,1	19,4	3,6	7,7	47,5
2020	20,8	1,2	21,0	3,0	8,0	46,0
2021	20,8	1,0	20,2	3,4	8,6	46,1
2022	21,4	1,0	19,9	3,3	8,8	45,8
2023	20,8	0,9	19,5	3,0	10,3	45,5
2024	19,3	0,8	19,6	2,8	11,0	46,5

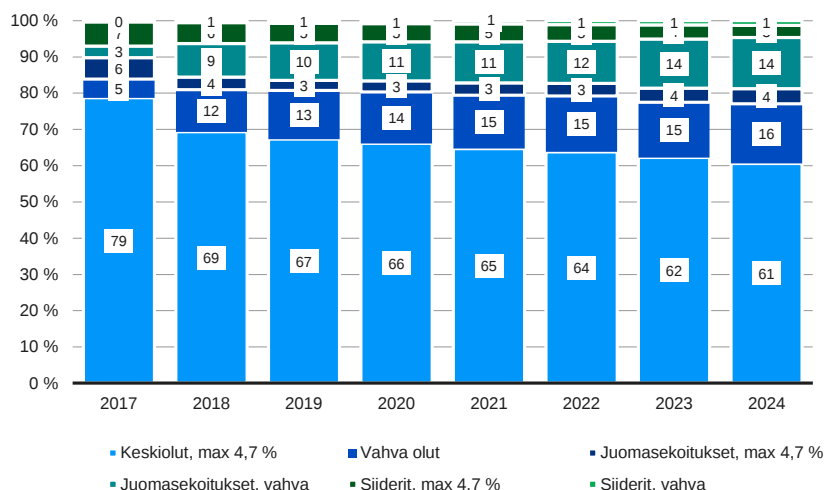

Kuvio 4. Alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen (vähittäiskulutus ja anniskelukulutus) rakenne juomaryhmittäin sataprosenttisena alkoholina 2024, prosenttia.

Vuonna 2024 kesäkuun 10. päivä voimaan tulleen lain mukaan päivittäistavarakaupat ja vastaavat voivat myydä enintään 8-tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä, käymisteitse valmistettuja juomia ja enintään 5,5-tilavuusprosenttia sisältäviä muita alkoholijuomia. Sitä ennen vuoden 2018 alussa voimaan tulleen alkoholilain myötä päivittäistavarakaupat voivat myydä kaikkia enintään 5,5-tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä juomia. Ennen vuotta 2018 ne saivat myydä

käymisteitse valmistettuja, enintään 4,7-tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä juomia.

Vuoden 2017 jälkeen niin sanottujen mietojen alkoholijuomien kulutuksen rakenne on muuttunut siten, että ns. vahvojen juomasekoitusten², vahvan oluen² ja myös vahvan siiderin² osuudet ovat kasvaneet. Vuonna 2017 vahvojen juomasekoitusten, vahvan oluen ja vahvan siiderin yhteenlaskettu osuus mietojen alkoholijuomien kulutuksesta oli 9 prosenttia, kun se vuonna 2024 oli 32 prosenttia. Keskioluen osuus mietojen alkoholijuomien kulutuksesta on pienentynyt joka vuosi vuoden 2017 jälkeen. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Mietojen alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen rakenne sataprosenttisena alkoholina 2017–2024, prosenttia.

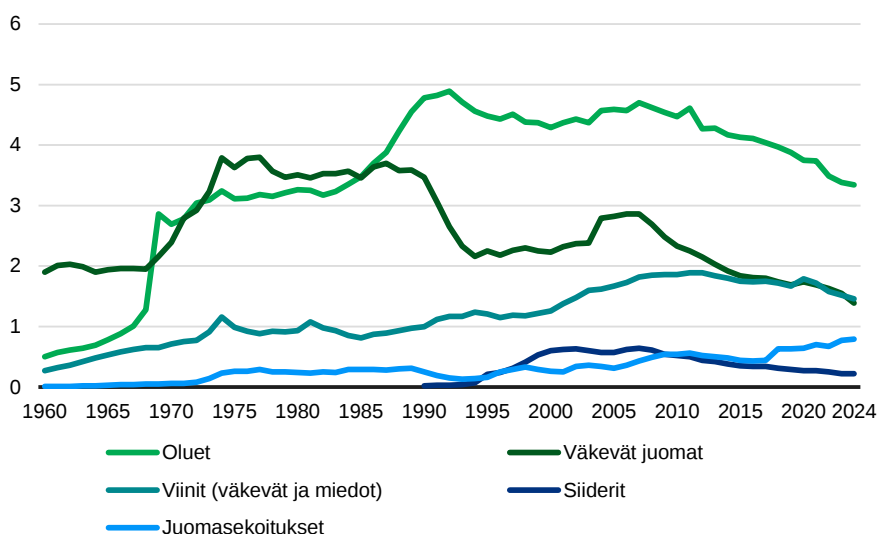
Alkoholijuomien vähittäiskulutuksessa ja anniskelukulutuksessa juomaryhmittäinen kulutus eroaa toisistaan. Vähittäiskulutuksessa ja anniskelukulutuksessa eri juomaryhmien kulutus on samansuuntaista, vaikka tarkat osuudet vaihtelevat. Vähittäiskulutuksessa mietojen viinien ja väkevien juomien osuus on suurempi kuin anniskelukulutuksessa. Oluiden, siiderien ja juomasekoitusten osuudet ovat puolestaan anniskelukulutuksessa suurempia kuin vähittäiskulutuksessa. Väkevien viinien kulutus painottuu vähittäiskulutukseen. (Kuviot 4 ja 6.)

Oluiden yhteenlaskettu kulutus oli 3,3 litraa sataprosenttista alkoholia 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti vuonna 2024. Väkevien juomien kulutus oli 1,4 litraa ja viinien kulutus 1,5 litraa. Juomasekoitusten (0,8 litraa) ja siiderien (0,2 litraa) kulutus oli edelleen selkeästi vähäisempää muihin juomaryhmiin verrattuna. Kulutus väheni vuoteen 2023 verrattuna kaikissa muissa juomaryhmissä, paitsi juomasekoituksissa ja vahvassa oluessa. Eniten väheni väkevien viinien (–15,5, %), viinien (–11,0) ja muiden väkevien juomien (–9,8) sekä siiderien (–8,0 %) kulutus. Myös mietojen viinien (–3,2 %) ja keskioluen (–3,4 %) kulutus väheni. Sen sijaan vahvan oluen kulutus kasvoi 7,3 prosenttia ja juomasekoitusten kulutus 3,6 prosenttia. (Kuviot 5 ja 6.)

Oluiden tilastoitu kulutus 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti on ollut korkeimmillaan 4,9 litraa vuonna 1992, minkä jälkeen niiden kulutus on hiljalleen vähentynyt. Vuonna 2018 kulutus painui alle neljään

² Sisältää enemmän kuin 4,7-tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

litraan ja on tämän jälkeen vähentynyt vuosittain. Väkevien alkoholijuomien kulutus on vähentynyt merkittävästi verrattuna 1970- ja 1980-lukuihin, jolloin väkeviä juomia kulutettiin sataprosenttisena alkoholina lähes 4 litraa 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti. Väkevien alkoholijuomien kulutus pysyi yli kahdessa litrassa vuoteen 2013 asti. Tämän jälkeen kulutus 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti on pysynyt alle kahdessa litrassa ja oli 1,4 litraa vuonna 2024. (Kuvio 6.)

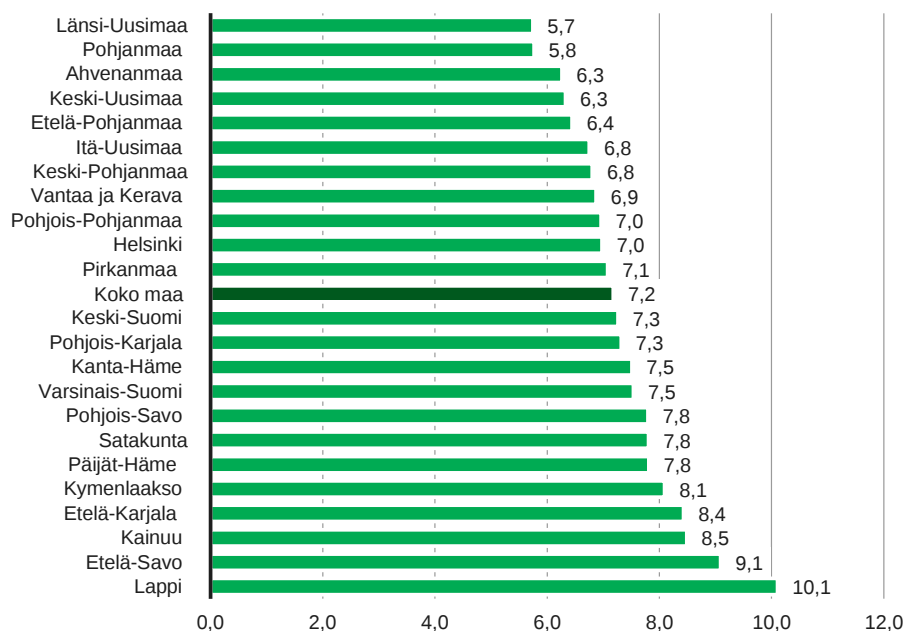
Kuvio 6. Alkoholijuomien tilastoitu kulutus juomaryhmittäin 100-prosenttisena alkoholina 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti 1960–2024, litraa.

Alkoholijuomien myynti hyvinvointialueittain

Alkoholijuomien kulutuksesta käytetään hyvinvointialueetasolla tai sitä pienemmällä alueella käsitettä ”alkoholijuomien myynti”. Käsite ”myynti” kuvaa sitä, että kyseessä on nimenomaan alueella myyty alkoholi, ei välttämättä alueen asukkaiden kuluttama alkoholi. Etenkin asukasmäärältään pienissä kunnissa alkoholijuomien myynnin määrä ei välttämättä vastaa kunnan asukkaiden kuluttaman alkoholin määrää.

Vuonna 2024 eniten alkoholia 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti, 10,1 litraa, myytiin Lapissa. Vähiten alkoholia myytiin Länsi-Uudellamaalla, 5,7 litraa. (Kuvio 7, liitetaulukko 1.) Lapin koko maan keskiarvoa suurempi asukaslukuun suhteutettu alkoholin myynnin määrä johtuu muun muassa matkailijoiden runsaasta määrästä Lapissa sen väkilukuun nähden. Myös muilla hyvinvointialueilla kesäasukkaiden ja matkailijoiden määrä voi vaikuttaa myydyn alkoholin määrään.

Vuonna 2024 alkoholijuomien myynti väheni vuoteen 2023 verrattuna pääsääntöisesti kaikilla hyvinvointialueilla kahta aluetta lukuun ottamatta. Myynti väheni eniten Helsingissä (–5,3 %), Keski-Uudellamaalla (–4,3 %), Länsi-Uudellamaalla (–4,3 %), Pirkanmaalla (–4,2) ja Lapissa (–4,1 %). Muista hyvinvointialueista poiketen Ahvenanmaalla (+0,7 %) ja Varsinais-Suomessa (+0,5 %) alkoholin myynti lisääntyi hieman verrattuna vuoteen 2023. (Kuvio 7, Liitetaulukko 1.)

Kuvio 7. Alkoholijuomien myynti hyvinvointialueittain 100-prosenttisenä alkoholina 15 vuotta täyttäneeltä asukasta kohti 2024, litraa.

Alkoholijuomien jakeluverkosto

Vuonna 2024 Alkon myymälöiden määrä väheni kuudella, ja myymälöitä oli yhteensä 372. Alkon noutopisteitä oli 115 (12 vähemmän kuin edellisvuonna). Tilaviini- ja sahtimyyymälöiden määrä oli 120. Alkoholijuomia myyvien elintarvikeliikkeiden, kioskien ja huoltoasemien määrä väheni edelleen ja niitä oli 4 090 vuonna 2024. (Liitetaulukot 1 ja 2.)

Vuonna 2024 alkoholijuomia anniskelevien ravintoloiden ja muiden anniskelupaikkojen anniskelulupia oli voimassa 10 041. Anniskelupaikkoja, joilla oli alkoholin vähittäismyyntilupa, oli 1 406. Anniskelupaikkojen vähittäismyyntilupien määrä kasvoi hieman vuoteen 2023 verrattuna.

På svenska

Huvudresultaten och kvalitetsrapport publiceras på svenska på webbplatsen thl.fi och i publikationsarkivet julkari.fi.

In English

The main results and quality report are published in English on the thl.fi website and in the Julkari.fi archive.

Käsitteet ja määritelmät

Alkoholijuoma: Nautittavaksi tarkoitettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on yli 2,8 ja enintään 80 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

Alkoholijuomien kulutus: Alkoholijuomien tilastoitu ja tilastoimaton kulutus kotimaassa. Kulutuksen käsite viittaa alkoholijuomien kulu- tukseen koko maan tasolla.

Alkoholijuomien myynti: Alkoholijuomien vähittäismyynti ja anniske- lumyynti hyvinvointialueilla, maakunnissa tai kunnissa.

Anniskelukulutus: Anniskelukulutusta mitataan seuraamalla alkoholi- juomien toimituksia anniskeluravintoloille. Kaikkia alkoholijuomia on voinut anniskella yhdellä anniskeluluvalla 1.3.2018 lähtien.

Juomasekoitus: Käymisteitse tai tislattua alkoholia lisäämällä val- mistettu juoma. Tässä tilastossa vahva juomasekoitus sisältää yli 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Keskivahva juomasekoitus sisältää enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Juomasekoituksiin kuuluvat mm. long drink –juomat.

Kokonaiskulutus: Alkoholijuomien tilastoitu ja tilastoimaton kulutus yhteenlaskettuna.

Mallasjuomat: Sisältää vahvan oluen ja keskioluen. Tässä tilastossa vahva olut on käymisteitse pääasiassa maltaista valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on yli 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Keskiolut on käymisteitse pääasiassa maltaista valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialko- holia.

Mieto viini: Viinirypäleistä, hedelmistä tai marjoista käymisteitse val- mistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 15 tilavuuspro- senttia etyylialkoholia ja joka ei sisällä lisättyä etyylialkoholia.

Siideri: Tuoreista tai kuivatuista omenoista tai päärynöistä tai niistä valmistetuista täysmehuista käymisteitse valmistettu hedelmäviini, joka ei sisällä lisättyä etyylialkoholia. Tässä tilastossa vahva siideri sisältää yli 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Keskivahva siideri sisältää enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia.

Tilastoimaton kulutus: Matkailijoiden ulkomailta tuomat alkoholijuo- mat ja suomalaisten ulkomaisista verkkokaupoista ostamat alkoholi- juomat. Tilastoimaton alkoholinkulutus arvioidaan tutkimusten pe- rusteella. Lisää tietoja tutkimuksista löytyy laatuselosteesta.

Tilastoitu kulutus: Alkoholijuomien anniskelukulutus ja vähittäiskulu- tus kotimaassa.

Vähittäiskulutus: Vähittäismyynti Alkon myymälöistä ja luovutuspai- koista eli tilauspalvelupisteistä sekä alkoholijuomien toimitukset elintarvikeliikkeille, huoltoasemille, kioskeille ja tilaviini- ja sahtimyy- mälöille.

Väkevä alkoholijuoma: Alkoholipitoisuus yli 22 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Näitä ovat viina ja muu väkevä juoma.

Väkevä viini: Viinistä tai hedelmäviinistä etyylialkoholia lisäämällä valmistettu juoma, jonka alkoholipitoisuus on enintään 22 tilavuus- prosenttia etyylialkoholia.

Taulukoissa käytetyt symbolit

0,0 suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä

– ei yhtään havaintoa

thl.fi/alkoholinkulutus

Tämän julkaisun viite:

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Alkoholijuomien kulutus 2024. Tilastoraportti XX/2025. Suomen virallinen tilasto (SVT).

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Laaturaportti (SVT): Alkoholijuomien kulutus

1. Yleiskuvaus

1.1 Tilaston kuvaus

Alkoholijuomien kulutustilasto sisältää tiedot alkoholijuomien tilastoidusta ja tilastoimattomasta kulutuksesta. Tilastoitu kulutus koostuu sekä alkoholijuomien vähittäismyyntistä että anniskelumyyntistä Suomen rajojen sisäpuolella. Tilastoimattomaan kulutukseen sisältyy alkoholijuomien matkustajatuonti ja suomalaisten ulkomailta verkon kautta ostamat alkoholijuomat.

1.2. Relevanssi

Tilastoa käytetään yhteiskunnallisen päätöksenteon, tutkimuksen ja kansallisen alkoholipolitiikan suunnittelun tarpeisiin sekä kansainvälisiin vertailuihin. Alkoholijuomien vähittäismyyntitilasto on lisäksi osana Tilastokeskuksen keräämää vähittäiskaupan myyntitilastoa ja kaupan liikevaihtotilastoa. Alkoholijuomien kulutustilastojen avulla voidaan seurata alkoholijuomien kulutuksen kehitystä koko maan tasolla ja maakuntatasolla.

2. Tilaston tietosisältö

Alkoholijuomien kulutustilasto sisältää tiedot alkoholijuomien tilastoidusta ja tilastoimattomasta kulutuksesta. Tilastoitu kulutus kuvaa alkoholijuomien myyntiä Suomessa. Tilastoitua kulutusta voidaan tarkastella koko maan ohella myös aluetasolla, jolloin sitä kutsutaan alkoholijuomien myynniksi. Pienin aluetaso on kunta. Tilastoimaton alkoholinkulutus arvioidaan vuosittain kyselytutkimusten perusteella. Tilastoimaton kulutus arvioidaan koko maan tasolle, eikä sitä voi tarkastella pienemmillä aluetasoilla. Alkoholijuomien kulutus ilmoitetaan muuntamattomina litroina tai sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuina litroina. Alkoholin kulutuksen laskennassa 15 vuotta täyttänyttä asukasta kohti käytetään Suomen 15 vuotta täyttäneitä koskevaa väkilukua 31.12. kyseisenä vuonna.

3. Tilastoprosessi

3.1. Lähdeaineistot

Tilastoitu kulutus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) saa alkoholijuomien myynti- ja toimitustiedot Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) ylläpitämästä alkoholielinkeinorekisteristä litroina ja muutettuna sadan prosentin alkoholilitroiksi. Valviran ylläpitämä tuoterekisteri sisältää tiedot kaikista Suomessa myynnissä olevista alkoholijuomista.

Tilastossa ei ole eriteltyä anniskeluluvan haltijan vähittäismyyntiä eikä vähittäiskaupan myyntiä anniskeluun.

Tilastoimaton kulutus

Tilastoimattoman kulutuksen tiedot saadaan Verianin (ent. Kantar Public) toteuttamasta kyselytutkimuksesta.

3.2. Tiedonkeruumenetelmä

Tilastoitu kulutus

Alkoholijuomien kulustilasto perustuu alkoholijuomien myynti- ja toimitustietoihin. Ne käsittävät alkoholijuomien myynnin Alkon myymälöistä, tukkumyyjien toimitukset anniskeluravintoloille ja käymisteitse valmistettuja korkeintaan 8-tilavuusprosenttisia ja tislattua alkoholia sisältäviä korkeintaan 5,5-tilavuusprosenttisia alkoholijuomia (9.6.2024 saakka korkeintaan 5,5-tilavuusprosenttisia alkoholijuomia, ja 31.12.2017 saakka käymisteitse valmistettuja korkeintaan 4,7-tilavuusprosenttisia alkoholijuomia) myyville elintarvikeliikkeille, kioskeille ja liikenneasemille sekä tilaviinien ja sahdin vähittäismyymälöille.

Tilastoimaton kulutus

Alkoholijuomien matkustajatuontia ja verkko-ostoja ulkomailta seurataan viikoittain Verianin toteuttamalla puhelinhaastattelulla, johon valitaan satunnaisotannalla 500 18 vuotta täyttänyttä henkilöä joka viikko. Kyseessä on ns. kiintiöotos, jota täydennetään siihen saakka, kunnes 500 vastaajaa on saatu mukaan. Haastattelussa selvitetään alkoholijuomien maahantuontia kahden edellisen viikon aikana ja alkoholijuomien ostamista ulkomaisista verkkokaupoista. Tiedot matkustajatuonnista ja verkko-ostoista julkaistaan vuosittain Alkoholin verkko-ostaminen ja matkustajatuonti -tilastoraportissa.

3.3. Tietojen validointi

Valviran toimittamia tietoja verrataan aiempien vuosien tietoihin ja juomaryhmäkohtaisia muutoksia seurataan vuositasolla. Epäloogisuuksien ilmetessä tiedot tarkistetaan Valviralta, ja tarvittaessa Valvira tarkistaa tiedot niiden alkuperäislähteestä.

Verianin toimittamia tietoja matkustajatuonnin ja verkko-ostojen määristä verrataan muun muassa Viron alkoholinkulutustietoihin ja Tullin tietoihin.

3.4. Tiedon käsittely

THL:ssä lasketaan alkoholijuomien kulutus käytössä olevien juomaryhmien mukaan. Tilastoidusta kulutuksesta lasketaan myös erikseen vähittäiskulutus ja anniskelukulutus.

3.5. Tiedon revisioituminen

Valvira saa tukkumyyjiltä viiveellä pieniä korjauksia alkoholijuomien toimitustietoihin anniskeluravintoloille ja vähittäismyyntiliikkeille vuosittain. Alkoholijuomien kulutus -tilastoon ei tehdä näitä korjauksia enää huhti-toukokuussa tapahtuvan THL:n varsinaisen kulutus-tietojen laskennan ja julkaisun jälkeen.

4. Tilaston laadun tarkastelu

4.1. Tarkkuus ja luotettavuus

Alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen tietojen oikeellisuus riippuu Valviralta, Alko Oy:ltä ja anniskeluravintoloilta saatavien tietojen oikeellisuudesta ja tarkkuudesta. Tietojen loogisuutta verrataan laskentavaiheessa aikaisempien vuosien tietoihin ja jos epäillään virhettä, asia tarkastetaan Valviran, Alko Oy:n ja anniskeluravintoloiden kanssa.

Alkoholijuomien tilastoimattoman kulutuksen tietojen oikeellisuus ja tarkkuus riippuu Verianin toteuttamien tutkimusten validiteetista ja reliabiliteetista. Tietojen loogisuutta verrataan aiempien vuosien tietoihin ja jos epäillään virhettä, asia tarkistetaan. Lisäksi tietojen loogisuutta tarkkaillaan vertaamalla suomalaisten Virossa tuoduksi ilmoittamia alkoholimääriä Virossa tehtyihin arvioihin suomalaisten Virossa tekemistä alkoholiostoksista.

Vuonna 2023 THL:ssa huomattiin Valviran toimittamassa vuoden 2022 vähittäismyyntin aineistossa yhden kunnan osalta yli 800 prosentin kasvu useassa juomaryhmässä. Luvuilla oli oleellisesti vaikutusta koko maan tasolla mietojen alkoholijuomien vähittäismyyntiin sekä myös kokonaiskulutukseen. Suurin yksittäinen vaikutus virheellä olisi ollut keskioluen vähittäismyyntiin (virheellinen myynti noin prosentin suurempi todellista). Lukuja voitiin varmuudella pitää virheellisinä, ja koska korjausta ei voitu tehdä Valvirassa tietojärjestelmäuudistuksen vuoksi, tehtiin se THL:ssa. Kyseessä olevan kunnan vuoden 2022 luvut imputoitiin käyttäen eri juomaryhmien myyntitilittöinä vuosien 2019–2021 keskiarvoja. Kun korjausta tehtiin tarkemmalle tasolle, kuin mitä tietoja oli saatavilla, esim. keskivahva vs. vahva alkoholijuoma, käytettiin jakosuhteina ko. juomaryhmien koko maan vuosien 2020–2021 keskiarvosuhteita.

4.2. Oikea-aikaisuus ja täsmällisyys

Valvira kerää alkoholijuomien myynti- ja toimitustiedot kuukausittain. Valvira julkaisee myynti- ja toimitustiedot 2–4 kuukauden kuluessa tilastoitavan ajanjakson päättymisestä. Valvira voi poiketa tästä aikataulusta, mikäli luvanhaltijoiden toimittamien tietojen oikeellisuuden arviointi ja mahdollisten virheiden selvittäminen vievät tavanomaista pidemmän ajan. Alkoholijuomien kulutustiedot kerätään ja lasketaan kuukausittain. THL julkaisee alkoholijuomien kulutuksen litratiedot ja sataprosenttiseksi alkoholiksi muutetut litratiedot vuositason tilastointivuotta seuraavan huhti-toukokuun aikana.

Verian kerää alkoholijuomien matkustajatuonnin ja verkko-ostojen tiedot viikoittain. THL on julkaissut alkoholijuomien matkustajatuontia koskevat tiedot keväästä 2013 alkaen ja alkoholijuomien verkko-ostamista koskevat tiedot vuodesta 2021 alkaen. Tiedot matkustajatuonnista ja verkko-ostoista julkaistaan kerran vuodessa tilastoportissa.

4.3. Johdonmukaisuus ja vertailukelpoisuus

Alkoholijuomien kulutustilasto on osa vakiintunutta tilastotuotantoa. Alkoholijuomien kulutustilastossa käytettävä juomaluokitus on

tullitariffin mukainen ja se vastaa kansainvälisissä tilastoissa käytettäviä luokituksia. Luokitus vastaa myös kansainvälisesti hyväksytyn COICOP-luokituksen EU:n tilastotoimessa vahvistettua versiota. Kansallista käyttöä varten luokitusta on edelleen tarkennettu. Tilasto kattaa kaikki nautittavaksi tarkoitetut alkoholijuomat, jotka sisältävät yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia. Alkoholijuomien kulu-
tustilastojen laskenta perustuu THL:n, Valviran ja Alko Oy:n keräämiin valtakunnallisiin tilastoihin ja rekistereihin.

Alkoholijuomien tilastoidun kulutuksen tiedot ovat saatavissa vuodesta 1932 lähtien. Vuosien 1932–1994 kulutustilastot on laadittu Alko Oy:ssä, vuodesta 1995 lähtien kulutustilastot on laadittu yhteistyössä THL:n (vuoteen 2008 saakka Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskuksen Stakesin) ja Valviran (vuoteen 2008 saakka Tuotevalvontakeskuksen) kanssa. Alkoholijuomien kulutustilastot vuodesta 1932 lähtien ovat saatavilla THL:sta. Alkoholien kulutus -tilasto on julkaistu osana Suomen virallista tilastoa vuodesta 1932 lähtien.

Alkoholijuomien tilastoimattoman kulutuksen tiedot ovat saatavissa vuodesta 1959 lähtien. Vuoteen 1992 asti ne perustuvat erillistutkimuksiin sekä vuodesta 1968 alkaen kahdeksan vuoden välein tehtyihin juomatapatutkimuksiin. Välivuodet on arvioitu interpoloimalla. Lisäksi väliarvioinneissa on käytetty hyväksi tilastoimatonta alkoholin kulutusta koskevia erillistutkimuksia. Vuodesta 1992 vuoteen 2004 alkoholijuomien matkustajatuonnin tiedot perustuivat Verianin (aiemmin Kantar Public, Kantar TNS, TNS Gallup ja Suomen Gallup) vuosittain tekemiin tutkimuksiin. Vuodesta 2005 alkaen matkustajatuontitietoja on kerätty viikoittain.

Tilastoimattoman kulutuksen muodostamistapaa muutettiin vuonna 2021 siten, että siitä poistettiin erät ”kotivalmistus”, ”laiton valmistus ja salakuljetus” sekä ”ulkomailla nautittu alkoholi”. Nämä erät poistettiin aikasarjasta takautuvasti vuodesta 2000 eteenpäin, joten vuosien 2000–2016 tiedot sisältävät vain matkustajatuonnin. Vuodesta 2017 lähtien tilastoimaton kulutus on muodostunut alkoholijuomien matkustajatuonnin lisäksi verkon kautta ulkomailta ostetuista alkoholijuomista. Alkoholijuomien verkko-ostoja koskevia tietoja Verian on kerännyt vuodesta 2012 lähtien. Havaintojen määrä oli ensimmäisinä vuosina hyvin pieni, ja tiedot on arvioitu riittävän luotettaviksi vuodesta 2017 alkaen. Tässä tilastoraportissa esitetyt alkoholin kokonaiskulutusta ja tilastoimatonta kulutusta koskevat luvut ovat täysin vertailukelpoisia vuosien 2017–2024 osalta.

Alkoholijuomien myynnin aluekohtaiset tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Maakunnan ja kunnan alkoholijuomien myyntiin voi vaikuttaa muun muassa matkailijoiden runsas määrä alueella ja raja-kauppa. Siten alueen asukkaat itse eivät välttämättä ole kuluttaneet kaikkea myytyä alkoholia. Etenkin kuntakohtaisiin alkoholin myyntitietoihin tulee suhtautua varauksella.

Anniskelulupien tilastoinnissa tehtiin muutos vuonna 2020. Tilastovuodesta 2019 lähtien anniskelulupiin tilastoidaan kaikki vuoden 2018 alkoholilain myötä tulleet uudet anniskelulupatyypit. Siten anniskelulupien määrä ei ole enää täysin vertailukelpoinen aiempiin vuosiin nähden.

5. Toimintavaltuudet

Tilaston tuottaminen perustuu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annettuun lakiin (668/2008), Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annettuun lakiin (669/2008), tilastolakiin (280/2004) ja alkoholilakiin (1102/2017). THL:n viranomaistehtävänä on tuottaa tilastotietoa väestön terveydestä ja hyvinvoinnista, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen käytöstä ja toimivuudesta päätöksenteon, kehittämisen ja tutkimuksen tueksi. THL:n tilastotuotannon käytäntöjä ohjaavat Eurostatin ja Suomen virallisen tilaston ohjeistukset, suositukset ja määräykset sekä tilastoeettiset periaatteet.

6. Tietojen jakaminen ja julkaiseminen

THL julkaisee tiedot ennakkoon tilastojen julkaisukalenterissa ilmoitettuna ajankohtana. Tiedot julkistetaan kaikille käyttäjille samanaikaisesti. Alkoholijuomien kulutuksen vuositilasto julkaistaan tilastoraporttina kerran vuodessa yleensä viimeistään tilastointivuotta seuraavan huhti-toukokuun aikana. Tilastoraportti julkaistaan THL:n verkkosivuilla.

Alkoholijuomien kulutustiedot julkaistaan myös Tilastokeskuksen tilastollisessa vuosikirjassa ja Alkon toimintakertomuksessa. Kulutustiedot toimitetaan Eurostatin, EU:n, OECD:n, WHO:n sekä Pohjoismaisiin ja muihin kansainvälisiin tietokantoihin, rekistereihin ja julkaisuihin.

Eräitä alkoholijuomien kulutus -tilaston tietoja voi poimia myös Tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetistä. Sotkanetin tietoja voi tarkastella kaikilla kuntajakoon perustuvilla aluetasoilla. Sotkanetin tietoja on mahdollista tarkastella aikasarjana vuodesta 1990 alkaen. Tästä syystä Sotkanetissä tiedot on ilmoitettu nykyisen tilastovuoden mukaisella kuntajaolla. Indikaattorit saa näkyviin esimerkiksi asiasanalla "alkoholinkulutus".

Lisäksi tietoja eri alkoholijuomaryhmien myynnistä on saatavilla kuntittain ja hyvinvointialueittain verkkotaulukkona.

7. Tilastollinen tietosuoja

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella on viranomaisena velvoite raportoida koko maata koskevaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyvää koottua tietoa. THL:n tilastojen laatimiseen käytettävät tiedot ovat pääasiallisesti salassa pidettäviä, eikä henkilötietoja saa julkaista. Käsiteltävien tietojen suojaus perustuu lakiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (688/2008), tilastolakiin (280/2004) sekä lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

8. Tilaston vuoden 2024 erityiskysymykset

Vuonna 2024 kesäkuun 10. päivästä lähtien alkoholijuomia myyvät elintarvikeliikkeet ja vastaavat saivat alkaa myydä korkeintaan 8 tilavuusprosenttia alkoholia sisältäviä, käymisteitse valmistettuja juomia. Niiden alkoholijuomien, jotka on valmistettu muulla tavalla, tilavuusprosenttiraja on edelleen enintään 5,5.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1: Alkoholijuomien jakeluverkosto hyvinvointialueittain 2024

Liitetaulukko 2: Alkoholijuomien jakeluverkosto 2009–2024

Vähittäismyynti				Anniskelu		
Hyvinvointialue	Vähittäismyyntipaikat (käymisteitse valmistetut ≤8%, muut alkoholijuomat ≤ 5,5 %)		Tilaviini- ja sahtimyymälät	Anniskeluluvat yhteensä	Anniskelupaikat, joilla alkoholin vähittäismyyntilupa	
	Alkon myymälät	Alkon noutopisteet				
Koko maa	372	115	4 090	120	10 041	1 406
Ahvenanmaa	2	11	47	3	129	1
Etelä-Karjala	9	4	115	1	236	28
Etelä-Pohjanmaa	17	6	146	6	278	26
Etelä-Savo	14	6	138	7	344	83
Helsinki	39	0	404	7	1 977	275
Itä-Uusimaa	6	7	74	3	178	33
Kainuu	8	0	63	2	124	19
Kanta-Häme	13	1	131	4	285	34
Keski-Pohjanmaa	4	2	51	1	101	7
Keski-Suomi	20	8	211	5	406	44
Keski-Uusimaa	8	1	111	5	224	29
Kymenlaakso	11	4	127	3	291	35
Lappi	24	11	209	5	636	104
Länsi-Uusimaa	21	6	266	9	672	121
Pirkanmaa	32	4	369	10	889	154
Pohjanmaa	9	5	127	6	271	28
Pohjois-Karjala	12	3	135	4	193	26
Pohjois-Pohjanmaa	27	7	290	3	576	79
Pohjois-Savo	18	12	196	3	359	38
Päijät-Häme	17	1	163	10	353	56
Satakunta	16	6	183	4	359	42
Vantaa ja Kerava	13	0	160	1	303	25
Varsinais-Suomi	32	10	373	18	857	119
Muu	0	0	1	0	0	0

Lähteet: Valvira.

Liitetaulukko 2. Alkoholijuomien jakeluverkosto 2009–2024

Vuosi	Alkon myymälät	Muutos, %	Alkon noutopisteet	Muutos, %2	Tilaviini- ja sahtimyymälät	Muutos, %3	Vähittäismyyntipaikat (käymisteitse valmistetut ≤8%, muut alkoholijuomat ≤ 5,5 % ¹⁾)	Muutos, %4	Anniskeluluvat yhteensä ²⁾	Muutos, %	Anniskelupaikat, joilla alkoholin vähittäismyyntilupa	Muutos, %
2009	346		122		40		5 947		8 298			
2010	343	-0,9	118	-3,3	35	-12,5	5 755	-3,2	8 302	0,0		
2011	348	1,5	110	-6,8	32	-8,6	5 586	-2,9	8 278	-0,3		
2012	351	0,9	108	-1,8	31	-3,1	5 511	-1,3	8 291	0,2		
2013	350	-0,3	107	-0,9	31	0,0	5 371	-2,5	8 228	-0,8		
2014	352	0,6	106	-0,9	31	0,0	5 282	-1,7	8 210	-0,2		
2015	351	-0,3	104	-1,9	30	-3,2	5 264	-0,3	8 242	0,4		
2016	354	0,9	66	-36,5	31	3,3	5 116	-2,8	8 392	1,8		
2017	357	0,8	60	-9,1	32	3,2	4 948	-3,3	8 576	2,2		
2018	361	1,1	68	13,3	31	-3,1	4 727	-4,5	8 313	-3,1		
2019	362	0,3	100	47,1	110	254,8	4 606	-2,6	9 687	16,5	909	
2020	365	0,8	127	27,0	123	11,8	4 453	-3,3	9 892	19,0	1 305	43,6
2021	369	1,1	142	11,8	127	3,3	4 399	-1,2	10 198	3,1	1 470	12,6
2022	376	1,9	134	-5,6	127	0,0	4 297	-2,3	10 345	1,4	1 448	-1,5
2023	378	0,5	127	-5,2	124	0,0	4 130	-3,9	9 956	-3,8	1 392	-3,9
2024	372	-1,6	115	-9,4	120	0,0	4 090	-1,0	10 041	0,9	1 406	1,0

Lähde: Valvira.

1) 31.12.2017 saakka enintään 4,7-tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät, käymisteitse valmistetut juomat. 9.6.2024 saakka enintään 5,5-tilavuusprosenttia alkoholia sisältävät juomat.

2) Vuodesta 2019 anniskeluvissa on mukana uudet lupatyytit. Siten luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempiin vuosiin nähden.